

Název objektu

Bytový dům s madonou

Adresa	Masarykova 79 / 1971 Ústí n. L. – centrum
K.ú./parcela č.	St. p. č. 735 v k. ú. Ústí nad Labem 774871
Architekt	Bauabteilung Aussig (Erich Breindl, Franz Josef Arnold)
Stavitel	Ing. Dr. techn. Erich Breindl
Projekt	1929
Realizace	1930
Vlastník	SPOBYT, a.s. Václavské nám. 1601/47, Praha, Nové Město, 110 00
Typ objektu	bytový dům
Typ památkové ochrany	Doporučuji navrhnout k památkové ochraně.

Popis:

Investorem domu byla ústecká chemická továrna Spolek pro chemickou a hutní výrobu. Původní název domu dle plánové dokumentace zní: Beamtenwohnhaus des Vereines für chem. u. metall. produktion in Aussig - Dresdner Strasse (Haus des Pensioninstitutes vom Verein ...). Šlo tedy o byty pro zaměstnance chemičky, jejich výstavbu zajišťoval „Pensionsinstitut“ tedy jistý zabezpečovací ústav či odbor podniku. Systém financování a způsob fungování tohoto institutu by šlo pravděpodobně vysledovat z dokumentů v archivu Spolchemie a též z pozůstalosti architekta Breindla, která je nyní v rukou Mgr. Tomáše Pavlíčka (FUUD UJEP). Spolchemie, jako jeden z hlavních ekonomických hybatelů města, postavila poměrně hodně obytných kapacit, na rozdíl od Schichtových závodů (výstavba drobných RD) se spíše orientovala na činžovní domy. Provázanost podnikové projekce s městským stavebním úřadem byla nejspíše značná, nelze tedy jednoznačně říct, který z architektů má na návrhu převažující podíl, zda podepsaný Breindl (spolchemie) nebo Arnold (stavební úřad).

Objekt vyčnívá z tradiční uliční řady domů z konce 19. a zač. 20. stol a působí tak trochu jako věžový solitér. Zlom k abstrakci a jinému měřítku výstavby je zde markantní. Avšak urbanisticky se chová citlivě, je nárožním řadovým domem. Postrádá sice obchodní parter, ale to je v tomto okraji centra již běžné.

Objekt má 6 podlaží a půdu. Schodiště s výtahem je umístěno v rohu přibližně čtvercového půdorysu. Typické parto obsahovalo původně jeden velký byt, po válce byl rozdělen na dva. Tím byla původní vzornost dispozice znejasněna.

Vstup je umístěn asymetricky po pravé straně fasády do ulice, sokl obložený hnědofialovým kabřincem (tzv. eisenklinkerem) je stupňovitý a připomíná konstruktivistické kompozice. Na jeho vrcholu je abstrahovaná matka s dítětem, z plastiky nelze rozeznat že jde o postavu, ovšem v plánové dokumentaci je „madona“ vykreslena realisticky. Rovněž kompozice čtyřdílných dvojoken a malého okénka spíše je symetrická avšak v prosté bezozdobné fasádě je umístěna mimo osu fasády. Podobné hry symetrií a asymetrií jsou známy ze staveb Adolfa Loose. Jako hlavní, symetrická a jasná se jeví fasáda boční, obrácená směrem k městu, přes nízké budovy zdálky dobře viditelná. V ose jsou lodžie s lehce předsazeným vyzdřeným zábradlím se zaoblenými rohy a po stranách opět sdružená dvojokna se středním sloupkem z hnědofialového kabřince. Ve složce archivu se dochovala perspektiva nerealizované verze domu s okny umístěnými přes roh, a identická druhá perspektiva realizované verze, ovšem s původní římsou.

Střecha je plochá s vysazenou římsou, ta měla být dle původních plánů divočejší s klinkerovými kreacemi v duchu Wilhelma Kreise a jeho domu Wilhelm Marx Haus v Düsseldorfu, který se jeví jako pravděpodobný předobraz domu. Římsa byla však ještě v plánové dokumentaci zjednodušena a objekt se tak od expresionismu posunul více k nové věčnosti.

Fasáda do dvora je dle dispozice zalomená, jsou v ní typově navíc okna šestidílná, nedochází zde k jejich sdružování.

Dům je hnědý, okenní rámy bílé, vše doplňuje hnědofialová keramika obkladů. Pravděpodobně jde o původní barevnost.

Interiér a drobné detaily jsou takřka intaktně dochovány. Z kovových prvků předně mříž na okně vstupní haly a vlnkovité zábradlí nástupního ramena schodiště. Z truhlářských prací především vstupní prosté dýhované dveře a proudnicové dveře zádveří s původním madlem, rovněž madlo zábradlí i vstupní dveře do bytů jsou původní.

Památkové zhodnocení:

Jedná se o typický příklad německé bytové výstavby 20. a 30. let. Jeho nezvyklé umístění (bodový soliter, nárožní řadový dům v blízkosti centra) však vyvolalo i mírně atypické řešení, což se pak odrazilo ve svérázných neopakovaných detailech. Krásné truhlářské a zámečnické práce završuje především keramický reliéf kubisované matky s dítětem, umístěný nad vstupem, který je v Ústí n. L. naprosto jedinečným uměleckým dílem. Objekt je velmi dobře dochovaný, včetně původních oken. Je nasnadě ho včas ochránit před zásahy možných „rekonstrukcí“.

Prameny a literatura:

- Archiv města Ústí n. L. - spisový meziarchiv, město 1971
- Matěj PÁRAL, <http://aussig.mysteria.cz>, Ústí n. L. 2004-2008.

Zpracovatel

Matěj Páral

Datum

30. října 2007

Seznam příloh :

1. katastrální mapa
2. letecký snímek
3. fotografická a plánová dokumentace
 - půdorys, výřez fasády
 - variantní perspektivy, dobová fotografie
 - současná fotografie 2x
 - fotografie detailu 2x

Bytový dům s madonou - Masarykova 31 / 597, Ústí n. L. - centrum
přílohy:

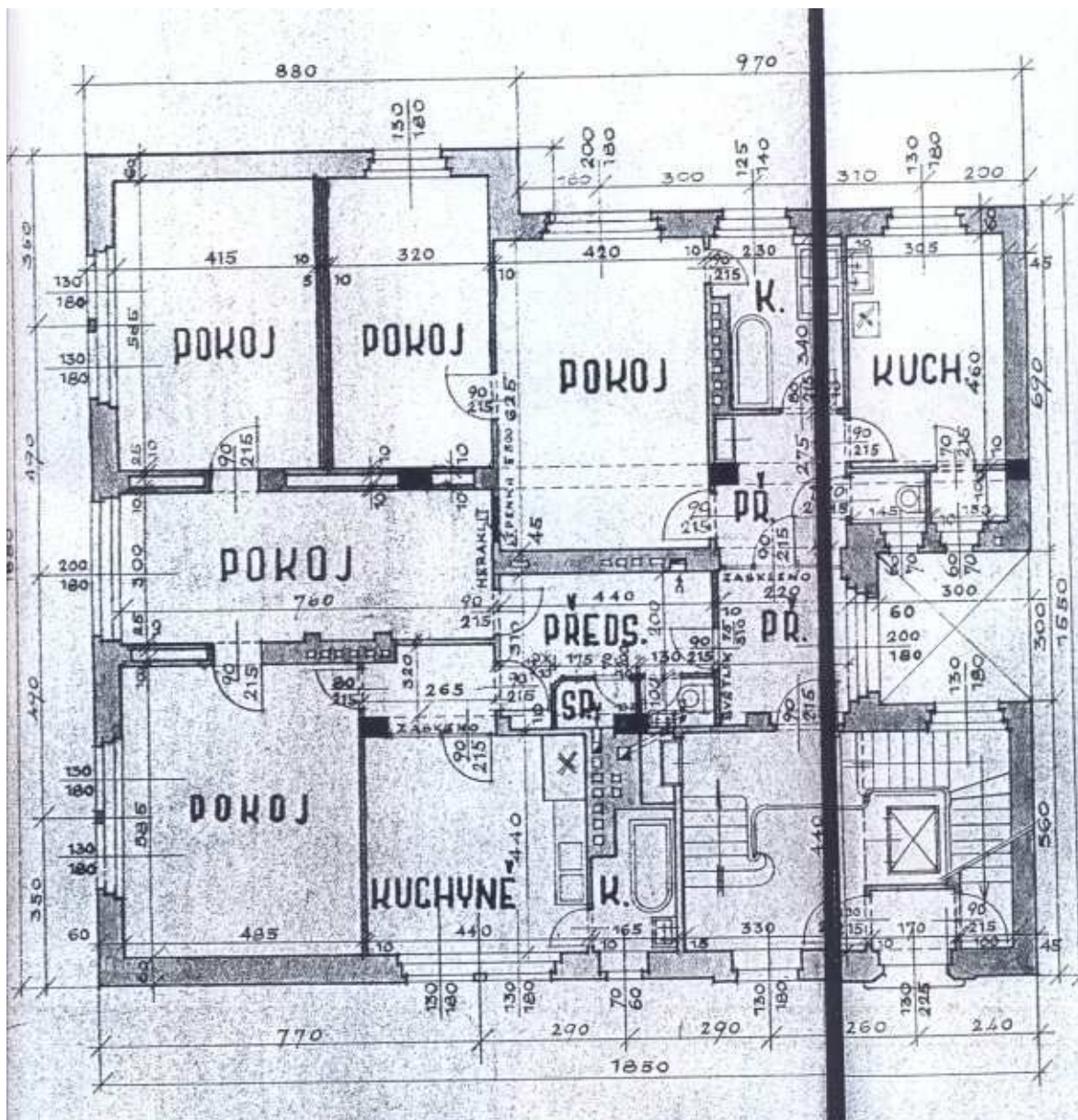
katastrální mapa

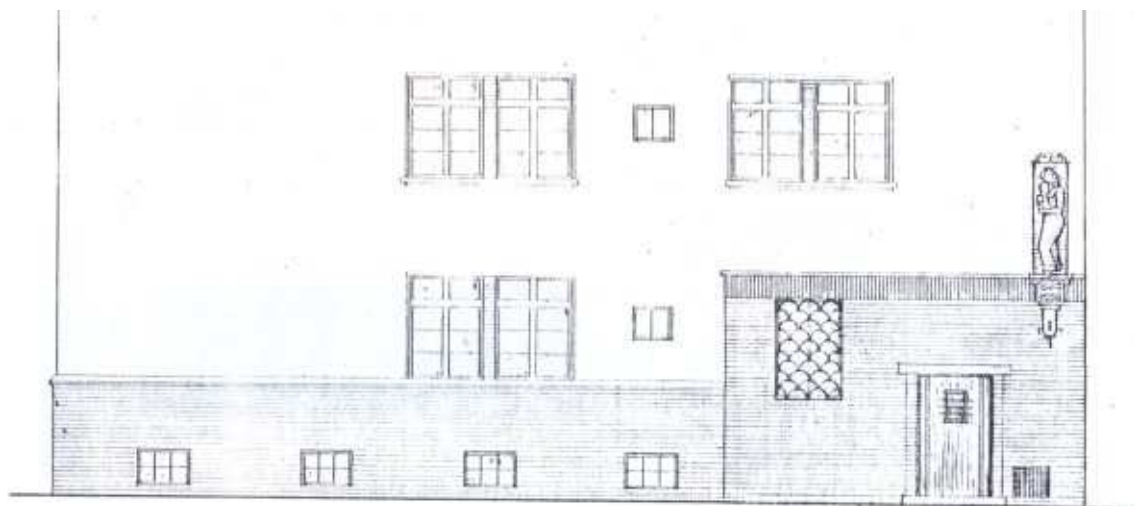
letecký snímek

dobová dokumentace - půdorys přízemí (poválečné rozdělení bytu na dva)
 zdroj: spisový meziarchiv města Ústí n. L.

dobová dokumentace - vstupní část fasády
 zdroj: spisový meziarchiv města Ústí n. L.

dobová perspektiva - dvě verze řešení oken
zdroj: spisový meziarchiv města Ústí n. L.

dobová fotografie - průběh stavby:
zdroj: sbírka pana Šátky

fotografie - boční fasáda:
zdroj: Matěj Páral (2008)

fotografie - fasáda do ulice:
zdroj: Matěj Páral (2008)

fotografie - konstruktivistická madona:
zdroj: Matěj Páral (2008)

fotografie - detail zábradlí:
zdroj: Matěj Páral (2008)

